

Curseoles, V. Covil
Curtesinda, NP ant., ape. a *Cortiuda*
Curt, Puig ~, V. Puig-C.

La CURULLADA

Poblat del municipi de Granyanella (Segarra), a la ribera de Cervera, damunt la riba dreta del riu d'On-dara.

PRON. MOD.: *kuruláda*, oït per Casac. (c. 1920) a Freixenet.

DOC. ANT. *ipso collo de Cozillada* a. 1044 (en un documenta llegit a l'Arxiu de Solsona per JCoromines); *San Pere de Cruijada* a. 1181 (*BABL* II, 415); *S. Petri de ça Cruylada* a. 1331 (*Misc. Griera* I, 376); *Loch de Sent P. Sa Cruilada* a. 1359 (*CoDoACA* XII, 52).

ETIM. Deriva de *cruilla* *CRUCICULA, amb *kruil-* → *kurul-* anaptixi i simplificació = cast. *Crucijada* (*Encru-*). J. F. C.

La Cusqüera, V. Coscó

CUSSOL. *Pic de Cussol* o *Crussol* (amb *r* repercussiva), en el terme de Sant Julià de Lòria (Andorra) (cf. *E.T.C.* II, 24). És el mot dialectal *coçol* que designa els fonaments d'un edifici. La muntanya andorrana rep el nom de les ruïnes d'alguna edificació antiga que es devien veure en aquell indret (per a l'etim. del qual veg. *DECat*, s. v. *cocó*: II, 794b45 ss.).

La CUTA

L'elevada serra que forma el límit de Vilallonga amb els termes de Llocnou de Sant Jeroni i Terrateig des del trifini amb Castellonet (Gandia) (xxxii, 169. 17; 170.6).

PARÒNIMS. *El Molí (de) Cutetes*, partida de la Vall d'Albaida.

Cut-al-Castell, alq. antiga mallorquina (cf. *BDLC* XIV, 193) < *Cuta (de)l Castell*.

ETIM. La forma de la muntanya dóna base suficient per creure que el seu nom deriva del llatí *ACUTA* 'aguda', amb la conservació de la -c- i la -t-, normal en mossàrab, i partició secundària *L'Acuta* > *La Cu-* ⁴⁵ *ta*; recordem el nom de turons i muntanyes del Principat com *l'Aguda* de Torà, *l'Aguda* de Vilanova, *les Agudes* del Montseny etc. J. F. C.

Cutella, *Font de ~* (Sant Gertrudis de Fruitera, Ei-⁵⁰ vissa), V. COTELLA, vol. I, 117

Cutzac, V. Cuixà *Cuvinça*, V. Cubinça *Cuveixic*, V. Covil *Cuverd*, *Cuvil*, V. Covil

SUPLEMENT A CALATRAVA

(veg. vol. I, pp. 85-86)

Mettmann, en la seva elogiosa recensió del nostre vol. I (*ZRPb*. CVII, 1991, 522-3), n'exceptua el que dic ⁶⁰

del cast. *Calatrava* (nom manllevat per un barri de Mallorca): rebutja l'etimologia que hi dono de la ciutat manxega i insisteix en l'etimologia admesa per Seybold i algun altre arabista.

⁵ Diu el Prof. Walter Mettmann: «fou un lloc important, per la posició en una via de gran pas i com fortalesa fronterera, en un lloc afluït repetidament en obres aràbigues, i en part esmentat explícitament. Per ex., en un passatge on es parla d'un *qal'at Rabâh* en el ¹⁰ *Kitâb ar-Rawd* ['Llibre del jardí'], segons la trad. de Lévi-Próvençal: «--- Par la suite, les Chrétiens s'en emparèrent, et elle demeura en leur possession jusqu'aux temps de la bataille d'Alarcos; elle fut évacuée par eux avant l'arrivée des Musulmans; ils l'avaient conservée pendant 51 ans et dix mois...». El castell (del qual encara hi ha ruïnes), va ser (a causa de la posició estratègica) objecte de duríssim batallar, i sovint canvià de mans (anys 1085-86, 1146-95 d.J., i en fi des de 1212).

²⁰ Quant a la «villa --- quam vocant *Calatrava*», fou sotmesa l'any 1158 a l'Orde del Cister. Els monjos que s'hi establiren, venien de Fitero, a Navarra, i Navarra i Castella la Vella lliuraren els nous pobladors portats per l'Orde. Em sembla impossible que si les fonts aràbigues i cristianes parlen de *qal'at Rabâh* o, respectivament, *Calatrava*, sense esmentar altres castells veïns, es tracti de dos llocs diferents, i es vagi produir una confusió amb un *qal'ât 'arba'* no documentat enlloc. [Com enlloc? Sí, i no pas rarament: ³⁰ sempre que en àrab es parla de quatre castells.]

La raó donada per rebutjar la mala etimologia és, com vaig dir, que la -t-r- de *Calatrava* vindria del «ta marbuta», i és elemental que aquest caràcter era mut, des del temps de la Conquesta musulmana. No hi ha exemples de *ta* marbuta pronunciat en cap NL (només si el 2n. component del nom comença en vocal; mai davant *r* o altra consonant). Reconeix Mettmann: «Damit bleibt das problem des -t- zu erklären», i per tant suggereix que hauríem de pensar en «Analogiewirkung» —o en un cas excepcional—; car ja reconeix que no valdria invocar la frase «*ligibat barra*» que Steiger cita de *PAlc*, perquè això és en un gramàtic («vocalista»), que com a tal ensenya l'àrab.

Com indicatiu de tals casos excepcionals dóna una llista de NLL hispànics i sicilians, que copio íntegra, perquè ella mateixa demostra que no hi ha excepcions i la *t* només quan va seguida de vocal; em limitaré a posar una barra vertical entre els dos components aràbics de l'ètimon:

Cala|ceit, *Calat|añazor*, *Calat|arage*, *Calat|ayud*, *Cala|torao*; a Sicília, *Cala|monaci*, *Cala|scibetta*, *Calt|abel-lota*, *Calt|agirone*, *Calt|anissetta*, *Calt|avuturo*, *Calat|afemi*, *Calatrasi*. Ell mateix dóna ja l'ètimon aràbic de la major part dels sicilians; afegim-hi que *Calatafimi*

⁵⁵ és *qal'at-al-ḥāmis* 'el castell cinquè' (amb imela); *Calatrasi* no és aràbic, segurament gr. *καταλλάεις* (amb metàtesi i *r* repercussiva); quant a *Calt|anissetta*, jo diria que pot venir de *qal'at an-nisāt* 'castell de les dones' (amb plural vulgar de *nisā* «mulier» *RMa*, 204, 484, *nisi*: «muger, como quiera» *PAlc*, 317a3).